



25 APRIL 2025

Rainer Zitelmann: Trumps tullgalenskap bygger på syndabockstänkande och nollsummespel

Vad är den verkliga orsaken till Trumps strafftullar? Två övertygelser som ofta har orsakat kaos i det förflutna.

Genom historien har absurda ekonomiska teorier upprepade gånger orsakat enorma skador. Från marxism till andra former av antikapitalism har dessa ideologier störtat många länder i fattigdom. Men sällan har ekonomiska nollsummespel och syndabockstänkande orsakat en sådan ekonomisk katastrof på så kort tid som under de få dagar som gått sedan Trumps "befrielsesdag".

Nollsummetänkande och syndabockstänkande är nämligen grunden för Trumps tullpolitik. Nollsummetänkande är den felaktiga uppfattningen att i en ekonomi är en persons vinst alltid en annan persons förlust. Det är en övertygelse som antikapitalister är djupt övertygade om, och det är Trump



arvidlindmansfond.se



Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

Läs mer här.

också. Han kan inte föreställa sig att frihandel gynnar båda sidor; för honom är en parts vinst en annan parts förlust.

Nollsummetänkande är ofta kopplat till syndabockstänkande, där politiker i ett land skyller sina egna interna problem på andra länder. Detta är en populär berättelse i länder som Ryssland, Venezuela, Kuba, Nordkorea och Iran, där makthavarna skyller sina nationers problem på sanktioner från väst. På samma sätt skyller många afrikanska länder på historisk kolonialism för att de är fattiga idag.

Donald Trump har genom hela sitt liv visat ett mönster av skiftande politiska åsikter. I början av 1990-talet stödde han till exempel en återgång till Ronald Reagans skattesänkningar och en höjning av den högsta skattesatsen till mellan 50 och 60 procent. Under sin tid som kandidat för Reformpartiet stödde han politik som vanligtvis förknippas med den politiska vänstern, bland annat en engångsskatt för rika och en arbetsgivarfinansierad allmän sjukförsäkring.

Trots alla förändringar i Trumps politiska övertygelser är en av de få konstanta faktorerna i Trumps åsikter att andra länder bär skulden för de problem som USA står inför. På 1980-talet kritiserade han Japan för USA:s handelsunderskott och anklagade landet för orättvisa handelsmetoder och för att översvämma USA med bilar. Senare anslöt han sig till ekonomen Peter Navarros åsikter, som i sin bok *Death by China* skyllde problemen i USA på Kina. Navarro blev Trumps handelsrådgivare, men efter den katastrof som Navarros rekommenderade tullar orsakade har han tvingats ta en mer undanskymd roll.

Huruvida ett land söker orsaken till sina ekonomiska problem hos sig själv eller hos andra kan ha avgörande betydelse för dess ekonomiska framgång. En jämförelse kan göras mellan två asiatiska länder som jag har studerat ingående: Vietnam och Nepal. På 1980-talet var Vietnam det fattigaste landet i världen och överträffade alla afrikanska

länder i fattigdom. Om vietnameserna hade fallit för syndabockstänkandet kunde de ha skyltat sin fattigdom på amerikanerna eller till och med fransmännen, japanerna eller kineserna, som alla hade fört krig mot deras land. Men det gjorde de inte. De förstod att det var deras centralplanerade ekonomiska system som var skyldigt. I slutet av 1980-talet införde de därför privata äganderättigheter och öppnade upp sitt land. Idag har Vietnam en av världens mest öppna ekonomier och fattigdomen har minskat från 80 procent till bara tre procent. I skarp kontrast till detta har Nepal en genomsnittlig årsinkomst på 330 US-dollar och är det näst fattigaste landet i Asien efter Afghanistan och ett av de tio fattigaste länderna i världen. Trump borde älska Nepal, för det är svårt att hitta så många och så höga tullar någon annanstans på jorden, varav vissa överstiger 300 procent. En BMW X5 kostar till exempel motsvarande cirka 450 000 US-dollar i Nepal på grund av höga importtullar och skatter. Det finns långa listor över varor som ingen får importera för att skydda Nepals ekonomi. Landets ledare förespråkar maoistiska ideologier och ansluter sig till nollsummespel och syndabockstänkande. Förmodligen är det andra länder som bär skulden för Nepals problem.

Den amerikanske ekonomen Mark Skousen avfärdade Trumps påståenden om att USA utnyttjas av andra länder som absurda: Som svar på kritiken att USA har "lidit av missbruk" av orättvis handel under årens lopp påpekar Skousen att åtta av de tio rikaste företagen i världen är amerikanska. Trump har upprepade gånger klagat över att det finns betydligt fler tyska bilar i USA än amerikanska bilar i Tyskland: "När man går längs Fifth Avenue har alla en Mercedes-Benz framför sitt hus. Hur många Chevrolets ser man i Tyskland? Inte så många, kanske inga alls, man ser ingenting där borta, det är en enkelriktad gata." Trump tar inte hänsyn till möjligheten att kunderna helt enkelt tycker att Mercedes tillverkar bättre bilar än Chevrolet. I stället ser han det som orättvist att amerikaner köper fler tyska bilar än tvärtom.

Trump har upprepade gånger sagt att ordet "tullar" är det vackraste ordet i ordboken, vilket är lika absurt som att någon skulle säga att "skatter" är det vackraste ordet i ordboken. Man kan bara hoppas att marknadens logik och ekonomiska realiteter steg för steg kommer att tvinga Trump att agera mot sina övertygelser – som redan har skett under de senaste veckorna när han har aviserat fler och fler undantag från de åtgärder han presenterade på "Befrielsedagen".

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀◀ Katarina O’Nils Franke: 50 år sedan terrordådet på ambassaden

Jacob Rudenstrand: Kyrkorna måste kunna >>
försvara trons mysterium